

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 415/09-6

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. decembra 2009 predbežne prerokoval sťažnosť MUDr. D. B., B., vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaniach vedených Okresným súdom Bratislava III pod sp. zn. 16 C 182/05, Krajským súdom v Bratislave pod sp. zn. 14 Co 290/2008 a Najvyšším súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. 2 Cdo 15/2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť MUDr. D. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. apríla 2009 doručená sťažnosť MUDr. D. B., B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaniach vedených Okresným súdom Bratislava III (ďalej len „okresný

súd“) pod sp. zn. 16 C 182/05, Krajským súdom v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 14 Co 290/2008 a Najvyšším súdom Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) pod sp. zn. 2 Cdo 15/2009. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 18. apríla 2009.

Zo sťažnosti a z pripojených listinných dôkazov vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou podanou okresnému súdu 15. augusta 2005 domáhal od žalovaného sumy 60 000 Sk z titulu náhrady škody a nemajetkovej ujmy. Zákonná sudkyňa vybavujúca vec sa venovala iba porušovaniu základných práv, hrátkam a provokáciám a spôsobovala priet’ahy. Napriek tomu, že je zákonnou povinnosťou všeobecného súdu konať aj vtedy, keď účastník konania nemá prostriedky na zaplatenie poplatkov, a napriek tomu, že sťažovateľ v podanej žalobe požiadal aj o oslobodenie od súdnych poplatkov, okresný súd uznesením č. k. 16 C 182/05-33 z 23. januára 2006 rozhodol o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov, pričom uznesenie nadobudlo právoplatnosť 17. februára 2006. Potom okresný súd sťažovateľa vyzval na zaplatenie súdneho poplatku 3 000 Sk, avšak súdny poplatok v určenej lehote zaplatený nebol. V dôsledku toho uznesením okresného súdu č. k. 16 C 182/2005-59 zo 14. mája 2008 bolo konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku zastavené. Na základe odvolania sťažovateľa uznesením krajského súdu č. k. 14 Co 290/2008-75 zo 14. augusta 2008 bolo uznesenie okresného súdu o zastavení konania potvrdené. Proti uzneseniu krajského súdu podal sťažovateľ 8. októbra 2008 dovolanie. V súvislosti s podaným dovolaním uznesením okresného súdu č. k. 16 C 182/2005-91 zo 14. októbra 2008 sa nevyhovelo žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu z radov advokátov, ktorý by sťažovateľa zastupoval v dovolacom konaní. Proti uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ 30. októbra 2008 odvolanie. Uznesením krajského súdu č. k. 12 Co 269/2008-95 z 27. novembra 2008 bolo uznesenie okresného súdu o nevyhovení žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu z radov advokátov potvrdené. Podľa názoru krajského súdu pri rozhodovaní o žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu sa správne vychádzalo z právoplatného uznesenia okresného súdu č. k. 16 C 182/05-33 z 23. januára 2006 o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov sťažovateľovi. Okrem toho je krajskému súdu známe z rôznych súdnych konaní vedených sťažovateľom, že tento predal dvojizbový byt v Ž. za 1 992 000 Sk, a z titulu náhrady nemajetkovej ujmy na základe rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva dostal 10 000 €. Okrem toho v inom konaní, v ktorom

sťažovateľ požadoval 1 000 000 Sk, si poplatkovú povinnosť splnil. Proti uzneseniu krajského súdu podal sťažovateľ 21. januára 2009 dovolanie. Napokon uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 15/2009 z 26. februára 2009 bolo dovolacie konanie vo veci dovolania sťažovateľa proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 14 Co 290/2008 zo 14. augusta 2008 zastavené. Uznesenie bolo sťažovateľovi doručené 16. apríla 2009. Z uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľ ako dovolateľ nemá právnické vzdelanie, musí byť v dovolacom konaní povinne zastúpený advokátom. Uznesením okresného súdu č. k. 16 C 182/2005-97 z 29. decembra 2008 bol sťažovateľ vyzvaný na odstránenie nedostatku zastúpenia advokátom predložením splnomocnenia udeleného takémuto zástupcovi. Predtým, uznesením krajského súdu sp. zn. 12 Co 269/2008 z 27. novembra 2008 bolo potvrdené uznesenie okresného súdu, ktorým sa nevyhovelo žiadosti sťažovateľa o ustanovenie zástupcu z radov advokátov v zmysle § 30 Občianskeho súdneho poriadku. Napriek uvedenému sťažovateľ splnomocnenie udelené advokátovi na zastupovanie v dovolacom konaní nepredložil a ani neodstránil vady dovolania. Preto bolo potrebné dovolacie konanie podľa § 104 ods. 2 v spojení s § 243c Občianskeho súdneho poriadku zastaviť.

Podľa sťažovateľa došlo k porušeniu označených práv podľa ústavy a dohovoru. Navrhuje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 182/05 porušil čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru, krajský súd v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Co 290/2008 porušil čl. 6 ods. 1 dohovoru a najvyšší súd v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cdo 15/2009 porušil čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru. Ďalej žiada, aby ústavný súd zrušil uznesenia okresného súdu č. k. 16 C 182/05-33 z 23. januára 2006 o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov a č. k. 16 C 182/2005-59 zo 14. mája 2008 o zastavení konania, uznesenie krajského súdu č. k. 14 Co 290/2008-75 zo 14. augusta 2008 o potvrdení uznesenia o zastavení konania a uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 15/2009 z 26. februára 2009 o zastavení dovolacieho konania. Napokon požaduje priznanie finančného zadosťučinenia v sume 50 000 € od okresného súdu, 10 000 € od krajského súdu a 20 000 € od najvyššieho súdu. Napokon žiada prikázať okresnému súdu konať vo veci sp. zn. 16 C 182/2005 bez ďalších prieťahov.

Sťažovateľ tiež navrhol, aby mu ústavný súd ustanovil právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom z dôvodu, že nemá finančné prostriedky. Odôvodnenie jeho majetkovej situácie vyplýva zo spisu okresného súdu sp. zn. 16 C 182/05.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Podaná sťažnosť vzhľadom na formuláciu jej petitu smeruje predovšetkým proti uzneseniu okresného súdu č. k. 16 C 182/05-33 z 23. januára 2006, ktorým nebolo

vyhovené žiadosti sťažovateľa o oslobodenie od súdneho poplatku. Toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť (ako to vyplýva z odôvodnenia uznesenia okresného súdu č. k. 16 C 182/2005-59 zo 14. mája 2008) ešte 17. februára 2006, keďže sťažovateľ zrejme proti nemu nepodal odvolanie.

Túto časť sťažnosti považuje ústavný súd za oneskorene podanú.

Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

Keďže sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 18. apríla 2009, stalo sa tak dávno po uplynutí zákonnej dvojmesačnej lehoty.

V ďalšom sťažovateľ napáda uznesenie okresného súdu č. k. 16 C 182/2005-59 zo 14. mája 2008 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 14 Co 290/2008-75 zo 14. augusta 2008, ktorými bolo konanie o jeho žalobe zastavené pre nezaplatenie súdneho poplatku.

Na rozhodnutie o uvedenej časti sťažnosti nie je daná právomoc ústavného súdu.

Ako to vyplýva z už citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy.

Proti uzneseniu krajského súdu, ktorým bolo potvrdené zastavenie konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, bolo v zmysle § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku prípustné dovolanie, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa mal najvyšší súd v dovolacom konaní. Tým je zároveň vylúčená subsidiárna právomoc ústavného súdu.

K dosiaľ uvedenému treba dodať, že sťažovateľ dovolanie proti uzneseniu krajského súdu skutočne aj podal.

Odlišná je situácia vo vzťahu k tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému najvyšším súdom pod sp. zn. 2 Cdo 15/2009. Túto časť sťažnosti považuje ústavný súd za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natol'ko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

Sťažovateľ nemajúci právne vzdelanie musel byť v dovolacom konaní povinne zastúpený advokátom ako právnym zástupcom. Túto požiadavku bolo možné splniť buď tak, že si sťažovateľ mohol advokáta zvoliť, alebo tak, že mu ho mohol na základe jeho žiadosti ustanoviť všeobecný súd. Sťažovateľ tvrdil, že nemá prostriedky na právneho zástupcu, a požiadal o ustanovenie právneho zástupcu všeobecným súdom. Všeobecné súdy nemohli jeho žiadosti vyhovieť, keďže už predtým uznesením okresného súdu č. k. 16 C 182/05-33 z 23. januára 2006 bolo rozhodnuté, že sa oslobodenie od súdnych poplatkov sťažovateľovi nepriznáva. Toto rozhodnutie sťažovateľ odvolaním nenapadol. Ani v ďalšom období zistené majetkové pomery sťažovateľa neodôvodňovali priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov. Jednou z kogentných podmienok na ustanovenie právneho zástupcu je aj skutočnosť, že účastník konania spĺňa zákonné podmienky na oslobodenie od súdnych poplatkov. Sťažovateľ vzhľadom na uvedené uznesenie okresného súdu a na neskoršie ďalšie skutočnosti však túto podmienku nespĺňal. Preto právny zástupca mu právom nebol ustanovený. Keďže si právneho zástupcu v dovolacom konaní sám nezvolil, dovolacie konanie muselo byť zastavené.

Zhrnúc uvedené skutočnosti možno konštatovať, že uznesenie najvyššieho súdu ako aj tomu predchádzajúce postupy okresného súdu a krajského súdu sa nejavia ani ako arbitrárne, ale ani ako zjavne neodôvodnené. Preto niet príčiny, aby ústavný súd do nich zasahoval.

Napokon sťažovateľ namieta porušenie základného práva na súdne konanie bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy zo strany okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 182/05.

Aj uvedenú časť sťažnosti treba považovať za oneskorene podanú.

Konanie vedené okresným súdom sa ukončilo jeho zastavením v zmysle uznesenia zo 14. mája 2008, resp. doručením uznesenia a následným predložením spisu krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľa. Ústavnému súdu nie je známe, kedy presne sa

uvedené aktivity okresného súdu ukončili. Napriek tomu vzhľadom na skutočnosť, že krajský súd rozhodol o odvolaní sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu ešte 14. augusta 2008, je zrejmé, že aktivity okresného súdu sa museli skončiť pred 14. augustom 2008. Preto sťažnosť odovzdaná na poštovú prepravu 18. apríla 2009 bola oneskorená.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti rozhodol ústavný súd tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. decembra 2009